

นโยบายข้อ

๗

การพัฒนาสร้างความเข้มแข็ง
จากฐานราก

นโยบายข้อ ๗

การพัฒนาสร้างความเข้มแข็งจากฐานราก

รัฐบาลให้ความสำคัญกับชุมชนในการนำความรู้และทรัพยากรในพื้นที่มาผลิตเป็นสินค้าและบริการ เพื่อเพิ่มศักยภาพของเศรษฐกิจฐานรากให้สามารถสร้างรายได้ กระจายรายได้สู่ชุมชน สนับสนุนสินค้าชุมชน และยกระดับวิสาหกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง พัฒนาช่องทางการตลาดเชื่อมโยงกับระบบพาณิชย์ อิเล็กทรอนิกส์ และสร้างพลังสังคม พลังชุมชน รวมทั้งสร้างการเรียนรู้ ฝึกอาชีพกลุ่มอิสระในการร่วมขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศ รัฐบาลจึงมีนโยบายดำเนินการ ดังนี้

๗.๑ ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนและผลิตภัณฑ์ชุมชน

๗.๑.๑ สร้างมูลค่าเพิ่มธุรกิจชุมชนผ่านอัตลักษณ์ของพื้นที่ โดยส่งเสริมให้ผู้ประกอบการ ขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ของไทย ผู้ประกอบการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ และสหกรณ์ในชุมชน ให้สามารถใช้ประโยชน์และต่อยอดจากสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม และทรัพยากรในพื้นที่ รวมทั้งเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อสร้างสรรค์คุณค่าผลิตภัณฑ์และบริการของชุมชนที่มีอัตลักษณ์ และมีมาตรฐานการผลิตตามหลักสากล ซึ่งจะช่วยสร้างรายได้สู่ชุมชนอย่างทั่วถึง นำไปสู่การสร้างเศรษฐกิจชุมชน ที่สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนและมีบทบาทต่อระบบเศรษฐกิจของจังหวัดมากขึ้น

๗.๑.๒ สนับสนุนความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนผ่านเทคโนโลยี โดยพัฒนาผู้ประกอบการ วิสาหกิจชุมชนให้มีทักษะการเป็นผู้ประกอบการที่มีความสามารถทั้งในการบริหารจัดการธุรกิจสมัยใหม่ การสร้างสรรค์นวัตกรรมทั้งในเชิงกระบวนการผลิต การนำเสนอสินค้าหรือบริการ และการตลาด มีความสามารถในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้กับการดำเนินธุรกิจได้มากขึ้น โดยเฉพาะการเข้าถึงตลาดทั้งใน และต่างประเทศ ตลอดจนส่งเสริมแนวคิดการทำธุรกิจภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบแบ่งปัน (Sharing Economy) โดยเริ่มต้นจากการใช้ประโยชน์โครงสร้างพื้นฐานและบริการของภาครัฐ เครื่องจักรและอุปกรณ์ร่วมกัน เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาธุรกิจในรูปแบบใหม่

๗.๑.๓ สร้างโอกาสและส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยและบริการทางการเงินของวิสาหกิจชุมชน โดยจัดหาแหล่งเงินทุนและสนับสนุนให้มีช่องทางการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่หลากหลาย และเพิ่มความสามารถในการเข้าถึงตลาดทั้งในและต่างประเทศผ่านช่องทางการตลาดและการชำระเงิน รูปแบบใหม่ด้วยระบบออนไลน์หรือผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่ม และสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเพื่อประสาน แลกเปลี่ยนความรู้ ใช้ประโยชน์จากข้อมูล และเชื่อมต่อกิจกรรมร่วมกัน

๗.๑.๔ ส่งเสริมการลงทุนในชุมชนเพื่อสร้างงานในชุมชน โดยพัฒนาระบบและกลไก รวมทั้งพัฒนากลุ่มอาชีพตามศักยภาพของประชาชนในพื้นที่ เพื่อกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจให้คนในชุมชน และท้องถิ่น แบ่งปันผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ และลดอัตราการย้ายถิ่น เพื่อทำงานในเมือง สนับสนุนการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนตามความพร้อมและศักยภาพในแต่ละพื้นที่ ใช้เศรษฐกิจดิจิทัลต่อยอดการพัฒนาควบคู่กับการส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชน ด้วยการส่งเสริมเชื่อมโยง ภาคเศรษฐกิจหลักกับเศรษฐกิจชุมชนในทุกภาคการผลิต ทั้งในภาคอุตสาหกรรม บริการ และการท่องเที่ยว

๗.๑.๕ สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชน โดยพัฒนา และบูรณาการฐานข้อมูลที่สนับสนุนการประกอบธุรกิจให้เข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ง่าย อาทิ องค์ความรู้ ผลการวิจัยและพัฒนารตลาดและนวัตกรรม สร้างระบบจูงใจให้เกิดความร่วมมือระหว่างวิสาหกิจชุมชน ในการเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยี รวมทั้งสนับสนุนการยกระดับสินค้าและบริการของวิสาหกิจชุมชน ทั้งในด้านการกำหนดมาตรฐาน การตรวจสอบและรับรองให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล

๗.๒ สร้างความเข้มแข็งของชุมชน

๗.๒.๑ สร้างผู้นำชุมชน ยกย่องปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นวิทยากร ในการขับเคลื่อนและสร้างกลไกการทำงานร่วมกันของภาคส่วนต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนา กิจกรรมสาธารณประโยชน์ที่ส่งผลต่อการสร้างสังคมที่เข้มแข็ง การปรับเปลี่ยนค่านิยมคนไทยให้เสียสละ มีจิตอาสา จิตสาธารณะ เอื้อเพื่อแบ่งปันผู้อื่น และเป็นพลังสำคัญในการจัดการปัญหาความเหลื่อมล้ำ การพัฒนาดตนเองและการจัดการของชุมชนท้องถิ่น

๗.๒.๒ ยกระดับคุณภาพตลาดชุมชน สถาบันการเงินของชุมชน สวัสดิการชุมชน สาธารณสุขชุมชน ป่าชุมชน ไม้มีค่า ท่องเที่ยวชุมชน และส่งเสริมการขายตลาดออกสู่ต่างประเทศ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทั้งด้านการผลิต แหล่งเงินทุน โลจิสติกส์ ข้อมูล การแลกเปลี่ยนความรู้ และความเชี่ยวชาญเพื่อต่อยอดความคิดสร้างสรรค์ในการเพิ่มมูลค่าธุรกิจ พัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่ม ให้สามารถเชื่อมโยงเข้าเป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่การผลิตของภาค รวมถึงกำกับดูแลมาตรฐานสินค้า ให้ได้มาตรฐานสากลและสอดคล้องกับความต้องการของตลาด เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภค ทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งส่งเสริมความเข้มแข็งให้ชุมชนจัดสวัสดิการที่จำเป็นภายในชุมชน

๗.๒.๓ แก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัย ที่ดินทำกิน สร้างชุมชนที่น่าอยู่ มุ่งเน้นการจัดการที่อยู่อาศัย การพัฒนาทักษะอาชีพ และการพัฒนาพื้นที่เมืองแบบองค์รวม เพื่อพัฒนาชุมชนเข้มแข็ง สังคมที่เอื้ออาทร มีความสะดวกสบาย ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีวัฒนธรรมและจิตวิญญาณที่เป็นเอกลักษณ์ของเมือง และชุมชน และมีระบบเศรษฐกิจที่มั่นคง เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ และเป็นฐานการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน

๗.๒.๔ สร้างพลังในชุมชน โดยส่งเสริมให้เกิดการสร้างพลังทางสังคม ภาคีเครือข่าย การรวมตัวของภาคส่วนต่าง ๆ ในชุมชนมาเป็นกำลังในการพัฒนาเพื่อส่วนรวม โดยให้ความสำคัญกับการสร้างพลังจิตอาสา สร้างพลังแผ่นดินเพื่อพัฒนาศักยภาพและสร้างเอกภาพแก่กลุ่มอาสาสมัคร รูปแบบต่าง ๆ การสร้างพลังสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมกิจกรรมทางสังคมของคนทุกวัยผ่านการสร้างพื้นที่สร้างสรรค์ในรูปแบบต่าง ๆ และการสร้างพลังภูมิคุ้มกัน เพื่อการใช้สื่อออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ และประชาชนมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังและเตือนภัย

๗.๒.๕ สร้างเครือข่ายชุมชนที่เข้มแข็ง เน้นส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนทุกภาคส่วนเข้าร่วมในกระบวนการตัดสินใจกำหนดนโยบายและมาตรการของภาครัฐ โดยเริ่มจากการเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถนำเสนอแนวคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสวัสดิการในระดับชุมชน เพื่อเป็นรากฐานของการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในบริบทสังคมไทย

๗.๓ ส่งเสริมบทบาทภาคเอกชนในการช่วยพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจฐานราก โดยการสร้าง “คุณค่าร่วม” ระหว่างภาคธุรกิจ สังคม และผู้บริโภค ที่ครอบคลุมตลอดทั้งห่วงโซ่การผลิต พร้อมทั้งส่งเสริมให้เกิดวิสาหกิจเพื่อสังคมในด้านต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่คนในชุมชน เพื่อผลิตสินค้าและบริการที่จะช่วยส่งเสริมให้เกิดการจ้างงานในท้องถิ่นหรือช่วยแก้ไขปัญหาสังคมและพัฒนาชุมชน อาทิ การจ้างงานผู้พิการ หรือผู้ผ่านการต้องขัง เพื่อช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตและความสุขของคนในชุมชน

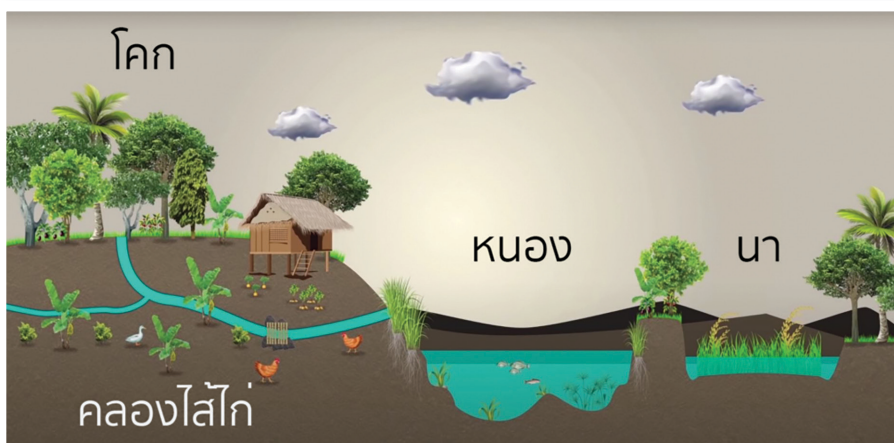

๑. การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนและผลิตภัณฑ์ชุมชน

๑.๑ การสร้างมูลค่าเพิ่มธุรกิจชุมชนผ่านอัตลักษณ์ของพื้นที่

๑.๑.๑ พัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยส่งเสริมให้ประชาชนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่มาใช้ในการพัฒนาชุมชนให้ยั่งยืนและสอดคล้องกับภูมิสังคมของแต่ละพื้นที่ซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งในด้านปัจจัยพื้นฐาน ศักยภาพวิถีชีวิต วัฒนธรรม และอัตลักษณ์ เพื่อให้หมู่บ้าน/กลุ่มเป้าหมายมีระบบบริหารจัดการชุมชน นอกจากนี้ ยังมีการใช้ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงในการสร้างทักษะชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงและบริหารจัดการชุมชนแบบบูรณาการที่เข้มแข็ง เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้มั่นคง โดยมีผลการดำเนินงาน ดังนี้

(๑) ครีวเรือนพัฒนาพื้นที่เรียนรู้ “โคก หนอง นา โมเดล” มีความรู้ความเข้าใจหลักการแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ประยุกต์สู่การปฏิบัติในรูปแบบ “โคก หนอง นา โมเดล” ในรูปแบบศูนย์เรียนรู้ฯ ในพื้นที่เป้าหมายได้ จำนวน ๑๑,๔๑๔ คน

(๒) ผู้แทนครอบครัวพัฒนาเป้าหมายได้รับการพัฒนาให้เกิดความตระหนักในการปรับเปลี่ยนการใช้ชีวิตและการพัฒนาหมู่บ้านที่สมดุล สอดคล้องตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน ๓๔๒,๔๒๐ คน

(๓) ครอบครัวพัฒนาและหมู่บ้านเป้าหมายสามารถวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำไปสู่การพัฒนาตนเองและชุมชนอย่างมีทิศทางที่สอดคล้องตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ศักยภาพ และบริบทของชุมชน

(๔) การประเมินความ “อยู่เย็น เป็นสุข” หรือความสุขมวลรวมของหมู่บ้านชุมชน (Gross Village Happiness: GVH) ก่อนการพัฒนา ครั้งที่ ๑ จำนวน ๑๑,๔๑๔ หมู่บ้าน ค่าเฉลี่ย GVH อยู่ที่ ๘๒ คะแนน และการประเมิน ครั้งที่ ๒ จะดำเนินการในไตรมาส ๔

(๕) ดำเนินกิจกรรมเรียนรู้ร่วมกันของผู้แทนครอบครัวพัฒนา หรือครัวเรือนอื่นที่สนใจ กลุ่มองค์กรชุมชน เครือข่ายชุมชน และหน่วยงานภาคีอื่น ๆ เพื่อจัดการความรู้ ยกย่องความรู้การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพึ่งตนเอง

๑.๑.๒ พัฒนาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน โดยฝึกอบรม ถ่ายทอดองค์ความรู้ และให้คำปรึกษาแนะนำเชิงลึกเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การบริหารจัดการธุรกิจ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนและผลิตภัณฑ์ของฝากของที่ระลึก ด้วยทุนทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของพื้นที่ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์ชุมชน เป้าหมาย ๘๐๐ ราย ๒๔ กลุ่ม ๒๔๐ ผลิตภัณฑ์ โดยดำเนินการพัฒนาแล้ว ๒๔๔ ราย ๑๐ กลุ่ม ๕๔ ผลิตภัณฑ์

๑.๑.๓ ดำเนินโครงการพัฒนาผู้สุดยอดเอสเอ็มอีจังหวัด (SME Provincial Champions) โดยพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises: SMEs) ทั้งในภาคการผลิตและบริการให้สามารถแข่งขันได้ โดยพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการให้สามารถใช้ประโยชน์จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินธุรกิจ สนับสนุนการเข้าถึงแหล่งทุนและตลาด สนับสนุนการเติบโตของวิสาหกิจเริ่มต้น และส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศทั้งในส่วนของ “เมืองหลัก” “เมืองรอง” และ “การท่องเที่ยวชุมชน” เพื่อกระจายรายได้ในรูปแบบเศรษฐกิจแบ่งปัน เพื่อสร้างรายได้และกระตุ้นเศรษฐกิจภายในประเทศ โดยมีผู้ประกอบการในธุรกิจภาคการผลิตและภาคบริการ ๔๖๒ ราย ได้รับการพัฒนาให้เป็นธุรกิจต้นแบบระดับจังหวัด (SME Provincial Champions) และมีผู้ประกอบการ ๑๓๔ ราย ได้เข้าร่วมการตลาดและจำหน่ายสินค้าภายในประเทศ นอกจากนี้ ผู้ประกอบการ ๔๖๒ ราย ได้ประเมินตนเอง (Self-Assessment) ถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานให้ตรงกับความต้องการ รวมทั้งถ่ายทอดความรู้เทคนิคในการประกอบธุรกิจ และการแก้ไขปัญหาเพื่อให้ตรงกับสถานการณ์ในปัจจุบันในรูปแบบการ Coaching จากพี่เลี้ยง (นักธุรกิจ) ตลอดจนคัดเลือกผู้ประกอบการเพื่อสำรวจความต้องการของตลาดและนำมาปรับใช้ให้มีความเหมาะสมกับธุรกิจของตนเอง ๒๔๐ ราย

พัฒนา
ผู้ประกอบการ
SMEs
เป็นธุรกิจต้นแบบ
ระดับจังหวัด ๔๖๒ ราย

๑.๑.๔ พัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน โดยสนับสนุนงบประมาณในรูปแบบ “คู่มือวิทย์เพื่อโอท็อป” ให้กับกลุ่มผู้ประกอบการ OTOP ที่ต้องการพัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพมาตรฐานเป็นที่ต้องการของตลาด และเพิ่มรายได้ให้กับผู้ประกอบการด้วยการใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ซึ่งมีสถาบันการศึกษาในพื้นที่และหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เป็นที่ปรึกษาโครงการให้กับผู้ประกอบการ โดยในปี ๒๕๖๔ สามารถพัฒนาผู้ประกอบการและยกระดับผลิตภัณฑ์ OTOP จำนวน ๙๙ รายในพื้นที่ ๑๗ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ลำปาง อุตรดิตถ์ พิจิตร เลย มหาสารคาม ศรีสะเกษ กาญจนบุรี ราชบุรี สมุทรสาคร สุพรรณบุรี ยะลา ปัตตานี นราธิวาส นครศรีธรรมราช นครนายก และสตูล นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมขยายผลด้านการตลาด โดยมีการจัดแสดงผลงานและขยายผลด้านการตลาดสำหรับการยกระดับสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (One Tambon One Product: OTOP) เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และนำเสนอผลงานผลิตภัณฑ์สินค้า OTOP ที่ได้รับการพัฒนาด้วยการใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม รวมทั้งมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนในรูปแบบการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมและรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยสามารถพัฒนาและรับรองผลิตภัณฑ์ จำนวน ๘๐ ผลิตภัณฑ์ เช่น แชมพูสมุนไพรดอกอัญชันและประคำดีควาย เครื่องแกงกะทิ เสื้อลายขีด กระติบข้าวจากกก ฝ้ายด้อมย้อมสีธรรมชาติ ถ่านไม้ไผ่ดัดกลิ่น กลัวยอบกรอบไส้มะขามหวาน น้ำพริกปลาร้าโขลกเครื่อง เติ้ดทอดปรุงรส และเฟรนช์ฟรายส์กล้วย

๑.๑.๕ ดำเนินโครงการหน่วยบ่มเพาะวิสาหกิจ
ในสถาบันอุดมศึกษา (University Business Incubator: UBI)
โดยมีเครือข่ายอุดมศึกษาจำนวน ๙ เครือข่าย ทำหน้าที่บ่มเพาะให้เกิดผู้ประกอบการใหม่ (Entrepreneurs) และบริษัทจัดตั้งใหม่ (Startup Companies) ให้มีพัฒนาการเติบโตเป็นบริษัทธุรกิจเต็มรูปแบบ (Spin-off Companies) ซึ่งในปี ๒๕๖๔ มีผู้ประกอบการเข้ารับการบ่มเพาะ จำนวนทั้งสิ้น ๑๒๕ ราย แบ่งเป็นผู้ประกอบการในระดับ Startup Company จำนวน ๘๐ ราย และในระดับ Spin-off company จำนวน ๔๕ ราย

**ผู้ประกอบการ
เข้าโครงการ UBI
๑๒๕ ราย**

๑.๑.๖ พัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ SMEs ไม้ดอกไม้ประดับ ซึ่งคำนึงถึงความต้องการของตลาดตั้งแต่ระดับต้นน้ำไปจนถึงปลายน้ำ และสร้างผู้ประกอบการยุคใหม่โดยการยกระดับพื้นฐานผู้ประกอบการจากฐานรากไปสู่ผู้ประกอบการ SMEs ให้มีความเข้มแข็งในการทำธุรกิจในพื้นที่เป้าหมาย โดยในปี ๒๕๖๔ มีการจัดกิจกรรมและอบรมพัฒนาเชิงลึกด้านการเพิ่มมูลค่าไม้ดอกไม้ประดับ เกิดความเชื่อมโยงระหว่างผู้ประกอบการในคลัสเตอร์ตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำทำให้ได้แนวคิดในการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ สร้างมูลค่าเพิ่มทางการตลาดให้กับสินค้า โดยระยะที่ ๑ มีผู้ประกอบการไม้ดอกไม้ประดับเข้าร่วมกลุ่ม ๔๑๐ ราย ซึ่งสามารถสร้างมูลค่าเศรษฐกิจกว่า ๙๐ ล้านบาท

๑.๒ การสนับสนุนความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนผ่านเทคโนโลยี

๑.๒.๑ สร้างความเข้มแข็งกลุ่มการผลิตด้านการเกษตร โดยพัฒนาความเข้มแข็งกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม จำนวน ๒๗ กลุ่ม จัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพให้แก่กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และกลุ่มยุวเกษตรกร จำนวน ๒๓,๘๙๕ ราย ประเมินศักยภาพและจัดทำแผนพัฒนาวิสาหกิจชุมชน จำนวน ๑๑,๘๗๗ ราย และส่งเสริม/สานิตการพัฒนาศักยภาพและปรับปรุงบำรุงดินให้มีความเหมาะสมกับการผลิตพืชและเพิ่มศักยภาพการผลิตให้เกษตรกรในพื้นที่ ส.ป.ก. จำนวน ๗๕๐ ราย

๑.๒.๒ พัฒนาศักยภาพการดำเนินธุรกิจของสถาบัน (สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร ธุรกิจชุมชน)
โดยฝึกอบรมด้านการบริหารจัดการทางการเงินการบัญชีให้สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ๓๙๕ แห่ง และเพิ่มศักยภาพการดำเนินธุรกิจโดยการรวบรวม จัดเก็บ และแปรรูปผลผลิตการเกษตรให้แก่สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ๓๒ แห่ง

๑.๒.๓ ส่งเสริมและพัฒนาช่องทางการตลาด โดยดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมช่องทางการตลาดให้แก่ผู้ประกอบการ OTOP และชุมชนท่องเที่ยว จำนวน ๘๐,๐๑๖ ครั้ง ก่อให้เกิดการสร้างรายได้ให้กับชุมชน ดังนี้

(๑) จัดงาน OTOP CITY 2020 ระหว่างวันที่ ๑๙-๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๓ ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ซึ่งมีผู้เข้าชมงาน จำนวน ๑๖๘,๖๑๒ คน และมียอดขายหน่วยและสิ่งซื้อรวมทั้งสิ้น จำนวน ๗๐๑.๘๓ ล้านบาท

(๒) ส่งเสริมให้นักการตลาดรุ่นใหม่ (OTOP) เพื่อส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์ OTOP และชุมชนท่องเที่ยวมีช่องทางการตลาดเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการตลาดออนไลน์ โดยนักการตลาด OTOP ได้ส่งเสริมช่องทางการตลาด จำนวน ๓๘,๙๔๕ ครั้ง เช่น การตลาดออนไลน์ และการจัดทำ Content ผลิตภัณฑ์ OTOP/ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี เผยแพร่ผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์

(๓) โครงการตลาดนัดคนไทยยิ้มได้ โดยจัดตลาดไปแล้ว จำนวน ๔๖,๒๘๕ ครั้ง (เป้าหมาย ๖๔,๐๐๐ ครั้ง) ยอดจำหน่าย ๕๐๓.๓๕ ล้านบาท และมีผู้ประกอบการเข้าร่วมจำหน่ายหมุนเวียน จำนวน ๑๗๘,๒๗๒ ราย

(๔) จำหน่ายสินค้าผ่านเว็บไซต์ OTOP TODAY มีสินค้าจำหน่าย จำนวน ๔๐,๔๑๖ ผลิตภัณฑ์ มีผู้เข้าไปชม จำนวน ๘,๐๖๘,๗๖๒ ครั้ง และมีจำนวนการคลิกเพื่อเข้าไปสั่งซื้อสินค้า ๒,๗๑๓,๕๕๖ ครั้ง

๑.๒.๔ ดำเนินโครงการยกระดับศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนสู่ศูนย์ดิจิทัลชุมชน โดยให้บริการอุปกรณ์ที่จำเป็นพร้อมบริการอินเทอร์เน็ตไร้สายโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายเพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ตามอัธยาศัยสำหรับประชาชนทุกเพศทุกวัย ตลอดจนใช้เป็นแหล่งสนับสนุนอาชีพ สร้างช่องทางในการประชาสัมพันธ์สินค้าและสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชนเพื่อเปิดโอกาสในการสร้างรายได้ และขยายการให้บริการภาครัฐไปสู่ส่วนท้องถิ่นอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม รวมทั้งจัดฝึกอบรมเพื่อให้มีความรู้ทักษะทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างตระหนักรู้ให้แก่ประชาชนทุกกลุ่ม รวมถึงผู้ด้อยโอกาสและผู้อาศัยในพื้นที่ห่างไกล ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ได้ดำเนินการจัดตั้งแล้ว จำนวน ๒๕๐ แห่ง และในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ อยู่ระหว่างดำเนินการจัดตั้งเพิ่มเติม จำนวน ๒๕๐ แห่ง รวมเป็น ๕๐๐ แห่ง มีประชาชนใช้บริการระหว่างเดือนสิงหาคม ๒๕๖๓-มิถุนายน ๒๕๖๔ จำนวนประมาณ ๒๔๐,๐๐๐ คน

๑.๒.๕ นำเทคโนโลยีจากวิสาหกิจดิจิทัลเริ่มต้นไทย (Digital Startup) ถ่ายทอดลงสู่ชุมชนเป้าหมายทั่วประเทศ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นสู่ชุมชนดิจิทัล (Digital Community) โดยผลักดันชุมชนกว่า ๑๘๐ ชุมชน ให้เกิดการประยุกต์เทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัล เช่น ระบบ Point of Sale (POS) ระบบ Enterprise Resource Planning (ERP) และระบบ Smart Farm เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต เพิ่มรายได้ และสร้างโอกาสทางอาชีพทั่วภูมิภาค ภายใต้แนวคิด “ชุมชนคิด ชุมชนเลือก ชุมชนทำ เพื่อชุมชนยั่งยืน” โดยคาดว่าจะสร้างผลกระทบทางเศรษฐกิจกว่า ๓๔๐ ล้านบาท

๑.๒.๖ ดำเนินกิจกรรมปั่นดาว เพื่อพัฒนาส่งเสริมสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนให้มีศักยภาพ มีขีดความสามารถในการแข่งขัน และมีโอกาสในการขยายตัวได้อย่างรวดเร็วจนถึงเติบโตแบบก้าวกระโดด โดยดำเนินการเสริมสร้างศักยภาพให้แก่ผู้ประกอบการในทุกภาคของประเทศ จำนวน ๒๐๔ ราย

๑.๓ การสร้างโอกาสและส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยและบริการทางการเงินของวิสาหกิจชุมชน

๑.๓.๑ เสริมสร้างความเข้มแข็งกองทุนชุมชนตามหลักธรรมาภิบาลและการเข้าถึงแหล่งทุน โดยส่งเสริมให้กองทุนชุมชน ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตและโครงการแก้ไขปัญหาความยากจนมีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล จำนวน ๖,๐๐๐ กลุ่ม/หมู่บ้าน รวมถึงส่งเสริมกองทุนชุมชนที่มีผลการประเมินศักยภาพตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับ ๑ หรือระดับ ๒ ให้สามารถยกระดับขึ้นเป็นระดับ ๒ หรือระดับ ๓ และมีประชาชนที่เข้าถึงแหล่งทุนของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตและโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน จำนวน ๑๕๐,๐๐๐ คน

๑.๓.๒ พัฒนาแอปพลิเคชัน SME CONNEXT เพื่อเป็นช่องทางในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร กิจกรรม และองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกิจของ SMEs รวมถึงการสนับสนุนการทำธุรกิจออนไลน์ เพื่อให้ผู้ประกอบการ SMEs และประชาชนทั่วไปได้รับประโยชน์อย่างสูงสุด โดยมียอดผู้ใช้งานสะสม ๙๓,๔๙๔ คน ทั้งนี้ ได้มีการพัฒนาแอปพลิเคชันอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งในส่วนของระบบการให้คะแนนและการแลกคะแนน (Reward and Redeem Features) ฐานข้อมูลผู้ประกอบการ ผลิตภัณฑ์ และการบริการแบบออนไลน์ (Market Place Online) ระบบ Chatbot ตลอดจนการพัฒนาให้ผู้ใช้งานสามารถสร้างตลาดของ SME CONNEXT ด้วย LINE Official Account (LINE OA) เองได้

๑.๓.๓ ดำเนินโครงการพัฒนา SME PORTAL และระบบการให้บริการ SMEs เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลสนับสนุนและส่งเสริมผู้ประกอบการ SMEs ทั้งภาครัฐและเอกชนให้เกิดการพัฒนา SMEs อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และได้พัฒนาเว็บไซต์ smeone.info ซึ่งเป็น Single Platform เพื่อให้ผู้ประกอบการ SMEs สามารถเข้าถึงข้อมูลและการให้บริการของภาครัฐ โดยเป็นแหล่งรวบรวมบริการของภาครัฐจากทุกหน่วยงาน และยังรวบรวมความรู้และเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจของ SMEs ให้ได้เรียนรู้เพื่อนำไปพัฒนาและยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินธุรกิจ

๑.๔ การส่งเสริมการลงทุนในชุมชนเพื่อสร้างงานในชุมชน

๑.๔.๑ ดำเนินโครงการพัฒนากลุ่มองค์กรวิสาหกิจชุมชน ผ่านโครงการออมสินยุวพัฒน์รักษ์ถิ่น โดยร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการของกลุ่มองค์กรวิสาหกิจชุมชน และพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่าย เพื่อเป็นการต่อยอดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มองค์กรชุมชน โดยมีสถานศึกษาเข้าร่วมโครงการ ๖๓ แห่ง และพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ๙๖๗ แห่ง รวมทั้งพัฒนาความรู้ด้านการเงิน การบัญชี การบริหารจัดการองค์กร และด้านการตลาด ให้แก่วิสาหกิจชุมชน จำนวน ๕,๐๐๐ กลุ่ม

๑.๔.๒ ส่งเสริมการพัฒนาผู้ประกอบการ/วิสาหกิจชุมชนในการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์ โดยจัดฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการสู่ยุค ๔.๐ ให้มีความสามารถในการแข่งขัน มีความสามารถในการเข้าถึงตลาดออนไลน์ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้ผลิตและผู้ประกอบการ OTOP มีธรรมาภิบาล อันจะนำไปสู่การเป็นผู้ประกอบการที่ “ผลิตเก่ง ขายเก่ง และมีธรรมาภิบาล” ต่อไป ซึ่งได้จัดฝึกอบรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว จำนวน ๒,๒๕๐ ราย/กลุ่ม ใน ๔๕ จังหวัด ทำให้ประชาชนมีความรู้ในด้านนวัตกรรมเทคโนโลยี สามารถเข้าถึงตลาดในประเทศ ต่างประเทศ และตลาดออนไลน์ ส่งผลให้มีอาชีพ มีรายได้เพิ่มขึ้น และพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้มีความมั่นคง

๑.๔.๓ ดำเนินโครงการพัฒนาผู้ประกอบการเพื่อสร้างความเข้มแข็งแก่ธุรกิจชุมชนตามแนวพระราชดำริ โดยส่งเสริมและสร้างความเป็นผู้ประกอบการให้กับผู้ประกอบการชุมชนให้ได้รับความรู้ทางวิชาชีพ และความรู้เบื้องต้นในการประกอบธุรกิจ เพื่อวางรากฐานในการพัฒนาให้เป็นผู้ประกอบการ โดยการเพิ่มทักษะวิชาชีพ ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติให้สามารถประกอบอาชีพได้อย่างยั่งยืน รวมทั้งการต่อยอดองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยี การบริหารจัดการ การผลิต และการตลาด นำไปสู่การสร้างงานสร้างอาชีพให้กับชุมชนและท้องถิ่น

๑.๔.๔ พัฒนาและยกระดับผู้ประกอบการรายย่อย โดยจัดทำโครงการ GSB Micropreneur เพื่อพัฒนาศักยภาพให้แก่ผู้ประกอบการ SMEs/SMEs Start up ที่ต้องการพัฒนาและต่อยอดธุรกิจ มากกว่า ๕๐,๐๐๐ ราย และโครงการ Young Entrepreneur เพื่อสร้างผู้ประกอบการรุ่นใหม่ และสนับสนุนโอเดียสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ ที่เป็นสินค้าหรือบริการและต่อยอดสู่การพัฒนาเป็นสินค้าหรือบริการจริง มากกว่า ๓๐ กิจการ

๑.๔.๕ ดำเนินโครงการ ของลูก ขายฟรี ของดี พาส่งออก โดยจัดเทศกาลสินค้าของดี ของเด็ด ราคาถูก ลดค่าครองชีพ พร้อมให้พื้นที่ผู้ประกอบการทั้ง OTOP Startup SMEs สินค้าธงฟ้า และผู้ส่งออก เปิดโซนขายฟรีจนถึงเดือนมีนาคม ๒๕๖๔ ณ ตลาดน้ำสวนผัก คลองสองนรา ซอยสวนผัก ๔ ถนนสวนผัก เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ดำเนินการทุกวันเสาร์และอาทิตย์ มีผู้ประกอบการมาขายสินค้าวันละ ๒๐-๒๕ ราย รายได้เฉลี่ยวันละ ๒๐,๐๐๐-๓๐,๐๐๐ บาท

๑.๔.๖ ดำเนินโครงการตลาดชุมชนเพื่อธุรกิจท้องถิ่น โดยเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตร/ เกษตรแปรรูป สินค้าหัตถกรรม ผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOPs) และสินค้า/บริการชุมชน เช่น การจัดงาน “ตลาดวิถีไทย ตลาดเที่ยวได้สไตล์ไทย ๆ” กิจกรรมบริโภคอาหารทะเลและผลไม้เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจฐานราก “ธงฟ้า on the beach & Seafood festival หอยยิมเล @ป่าตอง” และการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในตลาดชุมชน เกิดมูลค่าการซื้อขาย สินค้าในตลาดรวม ๑,๙๘๕.๔๐ ล้านบาท

๑.๔.๗ เสริมสร้างและยกระดับผู้ประกอบการ Home Stay ผ่านการจัดอบรมให้ความรู้ แก่ผู้ประกอบการ Home Stay จำนวน ๒๕๒ แห่ง ๑,๐๘๙ ราย

๑.๕ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชน โดยเสริมสร้างความรู้และพัฒนาทักษะผู้ประกอบการให้ปรับตัวเข้าสู่ยุคดิจิทัลผ่านหลักสูตรออนไลน์ และสร้างเครื่องมือให้ผู้ประกอบการได้เรียนรู้และใช้ประโยชน์ผ่าน Platform “SME Academy 365” รวมทั้งให้คำปรึกษาแนะนำ เบื้องต้นในการดำเนินธุรกิจแก่ผู้ประกอบการ SMEs ในด้านต่าง ๆ เช่น บัญชีและการเงิน การตลาด และการบริหาร ผ่าน “ศูนย์ให้บริการ SME ครบวงจร” รวมถึงบูรณาการความร่วมมือในการส่งต่อความช่วยเหลือไปยังโครงการต่าง ๆ มีผู้เข้ารับบริการแล้ว ๑๓๙,๘๐๐ ราย

มีผู้เข้ารับบริการ
ผ่านศูนย์ให้บริการ
SME ครบวงจร
๑๓๙,๘๐๐ ราย

๒. การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

๒.๑ การสร้างผู้นำชุมชน ยกย่องปราชญ์ชาวบ้าน โดยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการน้อมนำ ศาสตร์พระราชาและแนวพระราชดำริ เพื่อให้ผู้นำชุมชนมีความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ในการขับเคลื่อนชุมชน ให้มีศักยภาพ กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้นำชุมชนที่ได้รับการคัดเลือก จำนวน ๑๕,๐๐๐ คน จาก ๑,๐๐๐ ตำบล ตำบลละ ๑๕ คน ซึ่งผู้นำชุมชนที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพ สามารถขับเคลื่อนงานตำบล/หมู่บ้าน ด้วยการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม ของคนในชุมชน เพื่อนำไปสู่คติพจน์ (Motto) ภายใต้หัวข้อ “๑ หมู่บ้าน สามารถดูแลได้ ทั้งตำบล สร้างความมั่นคง ทางด้านอาหารด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ทำให้ชุมชนมีความมั่นคงทางด้านอาหาร จากการปลูกพืชผักสวนครัว มีภูมิคุ้มกัน และสิ่งแวดล้อมที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน เกิดการลดรายจ่ายในครัวเรือน

๒.๒ การยกระดับคุณภาพตลาดชุมชน สถาบันการเงินของชุมชน สวัสดิการชุมชน สาธารณสุขชุมชน ป่าชุมชน ไม่มีค่า ท่องเที่ยวชุมชน และส่งเสริมการขายตลาดออกสู่ต่างประเทศ

๒.๒.๑ ส่งเสริมและพัฒนากิจการตลาดด้านการเกษตร โดยมีผลการดำเนินการ ดังนี้ ๑) พัฒนา ตลาดเกษตรกรให้เป็นแหล่งจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรของเกษตรกร จำนวน ๗๓ จังหวัด ๒) เชื่อมโยงตลาด และกระจายผลผลิตข้าวของสหกรณ์ จำนวน ๒๒.๑๗ ล้านตัน มีมูลค่าจำหน่าย ๗๗๑,๓๔๘ บาท ๓) จัดกิจกรรมและสนับสนุน การกระจายผลไม้มุ่งส่งเสริมตลาดผู้บริโภคผลไม้ไทย ๖ ครั้ง ๔) พัฒนากลไกการตลาดเพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่าย สินค้าของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร โดยมีสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรได้รับการส่งเสริมและพัฒนากิจการบริหารจัดการ ด้านการตลาด จำนวน ๑๔๖ แห่ง และ ๕) ส่งเสริมการตลาดนำการผลิตด้านสินค้าหม่อนไหม โดยจำหน่ายผ้าไหม ภายใต้โครงการฯ จำนวน ๑๖,๙๗๑ เมตร

๒.๒.๒ เร่งแก้ปัญหาเกษตรกรผู้ปลูกมังคุดประสบปัญหาราคามังคุดตกต่ำ โดยสามารถระบาย ผลผลิตมังคุดไปยังเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช เรือนจำกลางสุราษฎร์ธานี และเรือนจำกลางพัทลุง จำนวน ๖ ตัน ในราคาที่เกษตรกรพึงพอใจ ถือเป็นมาตรการเร่งด่วนช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบปัญหา เพื่อบรรเทาความเดือดร้อน ในห้วงวิกฤตการแพร่ระบาดของโควิด-๑๙

๒.๒.๓ ดำเนินโครงการ “เปลี่ยนชุมชนเป็นห้องประชุมในที่ราชพัสดุ” ตามแนวทางการขับเคลื่อน การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากอย่างยั่งยืน นำที่ราชพัสดุมาสนับสนุนการดำเนินโครงการฯ โดยเปิดพื้นที่ให้เป็น แหล่งจำหน่ายสินค้าชุมชน ซึ่งจะช่วยกระตุ้นระบบเศรษฐกิจของชุมชนโดยใช้การบริโภคภายในพื้นที่ และชุมชนใกล้เคียงเป็นตัวขับเคลื่อน ก่อให้เกิดรายได้และสร้างอาชีพอย่างยั่งยืนให้ราษฎรและเกิดการหมุนเวียน รายจ่ายในระบบเศรษฐกิจมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-๑๙ ได้ส่งผลกระทบ ต่อการดำเนินโครงการฯ จึงได้มีการปรับโครงการฯ ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ดังกล่าว โดยให้สามารถจัดประชุมภายในหน่วยงานและนำเสนอหรือประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์จากท้องถิ่น แหล่งจำหน่าย พร้อมช่องทางการจำหน่าย เพื่อประชาสัมพันธ์สินค้าให้เกิดการรับรู้แก่ผู้บริโภค ซึ่งเป็นอีกหนึ่งช่องทาง ในการกระตุ้นให้เกิดการค้าขายสินค้าในระดับฐานรากได้โดยสามารถดำเนินโครงการฯ ได้รวมทั้งสิ้นจำนวน ๒๙๙ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๗๑ (เป้าหมาย ๔๖๒ ครั้ง)

๒.๒.๔ ดำเนินโครงการ SME D Partner By CSR โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ ๑) เพื่อสร้างงานสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับชุมชน/พนักงาน/กลุ่มเป้าหมาย ๒) เพื่อเป็นสื่อกลางในการช่วยเหลือผู้ประกอบการ/กลุ่มเป้าหมาย ๓) เพื่อยกระดับอาชีพและต่อการยกระดับธุรกิจ ๔) เพื่อเพิ่มช่องทางการทำธุรกิจให้กับผู้ประกอบการ ด้วยการ Matching Marketing และ PR และ ๕) เพื่อใช้ความสามารถพิเศษขององค์กรให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มศักยภาพ และมีเป้าหมายโครงการ ได้แก่ ๑) การอบรมให้ความรู้ด้านอาชีพ เพื่อให้กลุ่มผู้ประกอบการ/พนักงานได้รับความรู้ ทักษะ ความสามารถในการสร้างอาชีพ เช่น หลักสูตรการทำขนมไทย การชงกาแฟ/เบเกอรี่ การทำสบู่สมุนไพร ตะกร้าเส้นพลาสติก ผ้ามัดย้อม และเทียนหอม ๒) กลุ่มผู้ประกอบการ/พนักงาน ได้รับการพัฒนาทางด้านการตลาด ทั้งออฟไลน์และออนไลน์ ๓) สร้างความร่วมมือและความเชื่อมโยง ให้กับกลุ่มผู้ประกอบการได้มีเครือข่ายพันธมิตร กับผู้ประกอบการด้วยกันเพื่อการต่อยอดในอนาคต ๔) ยกระดับการดำเนินธุรกิจ ด้วยการสร้างผู้ประกอบการใหม่ และโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุน (สาขาในพื้นที่นำเสนอสินเชื่อ) และ ๕) สร้างรายได้ภายในชุมชน ด้วยการจ้างงานในชุมชนที่เกี่ยวข้อง

๒.๒.๕ พัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน โดยส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ OTOP ให้มีความสามารถในการแข่งขันทั้งตลาดภายในและต่างประเทศได้ ส่งผลให้มูลค่าสินค้าเพิ่มขึ้น แข่งขันในตลาดได้ ประชาชนมีรายได้และยอดจำหน่ายเพิ่มขึ้น ดังนี้

(๑) โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP ในกลุ่มปรับตัวสู่การพัฒนา (Quadrant D) ให้มีคุณภาพมาตรฐาน ได้แก่ ประเภทผ้า เครื่องแต่งกาย ของใช้ ของที่ระลึก อาหารและเครื่องดื่ม และสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร จำนวน ๑,๙๐๐ ผลิตภัณฑ์

(๒) โครงการส่งเสริมกระบวนการเครือข่ายองค์ความรู้ (Knowledge-Base OTOP: KBO) จำนวน ๑,๕๒๐ ผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย ๓ กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมที่ ๑ การพัฒนาศักยภาพเครือข่ายองค์ความรู้ KBO กิจกรรมที่ ๒ พัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP โดยเครือข่ายองค์ความรู้ KBO จังหวัด และกิจกรรมที่ ๓ ประมวลและเผยแพร่ผลการดำเนินงานเครือข่ายองค์ความรู้ KBO จังหวัด ทั้งนี้ ดำเนินการแล้วเสร็จ จำนวน ๓๒ จังหวัด

(๓) โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกายให้เป็น Premium OTOP จำนวน ๒๔๐ ผลิตภัณฑ์ โดยแบ่งเป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย จำนวน ๒๒๐ ผลิตภัณฑ์ และการพัฒนารูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าชุมชนบ้านดอนกอย จำนวน ๒๐ ผลิตภัณฑ์

(๔) โครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ OTOP ให้เป็นสินค้า Premium ประเภทอาหาร สู่สากล จำนวน ๒๕๒ ผลิตภัณฑ์

(๕) โครงการพัฒนาระดับผลิตภัณฑ์สู่สังคม New Normal จำนวน ๑๐๐ ผลิตภัณฑ์ แบ่งเป็น ประเภทอาหาร ๗๐ ผลิตภัณฑ์ และสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร ๓๐ ผลิตภัณฑ์

(๖) โครงการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาผ้าไทย โดยพัฒนาและยกระดับการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์ชุมชนประเภทผ้า จำนวน ๓๐ ผลิตภัณฑ์ ซึ่งสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด ๒๓ จังหวัด ได้จัดอบรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว

๒.๒.๖ ดำเนินโครงการหมู่บ้านทำมาค้าขาย เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจท้องถิ่น/ชุมชน ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยจัดกิจกรรมเชื่อมโยงและขยายช่องทางการจำหน่าย/ผลิตภัณฑ์ของหมู่บ้านทำมาค้าขาย จำนวน ๒๕ แห่ง ผ่านช่องทางออนไลน์และออฟไลน์ เกิดมูลค่าการค้าขาย ๑๓๑.๒๕ ล้านบาท

๒.๒.๗ ดำเนินโครงการสถาบันการเงินประชาชน เพื่อยกระดับองค์กรการเงินชุมชนที่เกิดจากการรวมตัวกันของคนในชุมชนโดยความสมัครใจ และดำเนินกิจกรรมทางการเงินร่วมกันตามความต้องการของสมาชิกในชุมชนให้เป็นสถาบันการเงินประชาชน และมีสถานะเป็นนิติบุคคลเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ภายใต้พระราชบัญญัติสถาบันการเงินประชาชน พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยได้มีการจดทะเบียนองค์กรการเงินชุมชนเพื่อจัดตั้งเป็นสถาบันการเงินประชาชน จำนวน ๔ แห่ง ดังนี้ ๑) สถาบันการเงินประชาชนตำบลบ้านเป้า อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ๒) สถาบันการเงินประชาชนตำบลน้ำขาว จังหวัดสงขลา ๓) สถาบันการเงินประชาชนบ้านทานพอ จังหวัดนครศรีธรรมราช และ ๔) สถาบันการเงินประชาชนตำบลแม่ข้าวต้ม จังหวัดเชียงราย นอกจากนี้ ยังได้มีการดำเนินโครงการพัฒนาสถาบันการเงินประชาชน โดยพัฒนาเตรียมความพร้อมองค์กรการเงินชุมชนแล้ว จำนวน ๑๕๕ แห่ง ทั้งนี้ ได้พัฒนาความพร้อมเพิ่มเติมให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการพัฒนาระบบสถาบันการเงินประชาชนและประกาศนายทะเบียน ได้แก่ การแก้ไขสมาชิกเดิมที่อยู่นอกพื้นที่ดำเนินงานระดับตำบล การแก้ไขอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก ค่าธรรมเนียม ให้เป็นไปตามประกาศฯ และการขอมติที่ประชุมแก้ไขประเภทธุรกรรมขององค์กรการเงินชุมชนที่ทำธุรกรรมเกินกว่าประกาศกำหนด

๒.๒.๘ เพิ่มประสิทธิภาพกองทุนชุมชนให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งทุนเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยดำเนินโครงการ “การแก้ปัญหานี้สินภาคครัวเรือนของประชาชน โดยศูนย์จัดการกองทุนชุมชน” ซึ่งดำเนินการในพื้นที่หมู่บ้านที่มีกลุ่มองค์กรการเงินชุมชนที่มีความเข้มแข็งตามหลักธรรมาภิบาล ที่สามารถเป็นแกนหลักในการบริหารจัดการหนี้ครัวเรือน เช่น กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กองทุนแก้ไขปัญหาค่าความยากจน และกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง วงเงินงบประมาณ ๒๖.๐๗ ล้านบาท เพื่อให้คณะกรรมการศูนย์จัดการกองทุนชุมชน และคณะกรรมการกองทุนชุมชน มีความรู้ความเข้าใจกระบวนการขับเคลื่อนการบริหารจัดการหนี้เพื่อส่งเสริมให้มีการลดหนี้ ปลดหนี้ ของครัวเรือนเป้าหมาย และส่งเสริมอาชีพ ความสามัคคี และร่วมกันแก้ไขปัญหของชุมชน ประกอบด้วยกิจกรรม ดังนี้

(๑) จัดตั้งศูนย์จัดการกองทุนชุมชน ๑๐๗ แห่ง แห่งละ ๖๙,๐๐๐ บาท งบประมาณรวมทั้งสิ้น ๗.๓๘ ล้านบาท กลุ่มเป้าหมายรวมทั้งสิ้น ๒,๑๔๐ คน ในพื้นที่ที่ประสบกับปัญหาความยากจนซ้ำซาก ๑๐ อันดับของประเทศ ประกอบด้วย จังหวัดแม่ฮ่องสอน กาฬสินธุ์ บุรีรัมย์ น่าน นครพนม นราธิวาส ปัตตานี ชัยนาท ตาก และอำนาจเจริญ โดยได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในแนวทางการจัดตั้งศูนย์จัดการกองทุนชุมชน วางแผนขับเคลื่อนโครงการ ณ หมู่บ้านที่ได้รับการคัดเลือกเป็นพื้นที่จัดตั้งศูนย์จัดการกองทุนชุมชน จำนวน ๓๖ แห่ง ๓๑ จังหวัด

(๒) ดำเนินกิจกรรมศูนย์จัดการกองทุนชุมชนบริหารจัดการหนี้ “สำนึกดี แผนดี บริหารหนี้ได้” งบประมาณ ๑๕.๕๔ ล้านบาท จำนวน ๒๑๔ แห่ง แห่งละ ๗๒,๖๐๐ บาท รวมทั้งสิ้น ๖,๔๒๐ คน โดยได้สนับสนุนกิจกรรมการบริหารจัดการหนี้ตามแผน โดยโอนจัดสรรงบประมาณให้ศูนย์จัดการกองทุนชุมชนที่จัดตั้ง ในปี ๒๕๖๓ จำนวน ๑๐๗ แห่ง

**จัดตั้งศูนย์
จัดการกองทุนชุมชน
๑๐๗ แห่ง วงเงิน ๗.๓๘ ล้านบาท
เป็นแกนหลัก
จัดการหนี้ครัวเรือน**

๒.๒.๙ ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน โดยส่งเสริมให้เยาวชนกลุ่มเสี่ยงและผู้ผ่านการบำบัดมีอาชีพ มีรายได้ ให้ดำเนินชีวิตอย่างมีประโยชน์และคุณค่าทั้งต่อตนเอง และสังคม เป็นการลดอาชญากรรม สร้างความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน อีกทั้งเป็นช่องทางในการเพิ่มความเข้มแข็งและความสัมพันธ์อันดีของสถาบันครอบครัวของเยาวชนกลุ่มเสี่ยงและผู้ผ่านการบำบัด โดยใช้กลไกกองทุนแม่ของแผ่นดิน ซึ่งได้จัดสรรงบประมาณให้ส่วนภูมิภาคดำเนินการ ดังนี้

(๑) เพิ่มศักยภาพคณะกรรมการเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับอำเภอ เป้าหมาย ๘๗๘ รุ่น จำนวน ๘,๗๘๐ คน งบประมาณ ๔.๘๒ ล้านบาท

(๒) เพิ่มศักยภาพคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดินระดับจังหวัด เป้าหมาย ๗๖ รุ่น จำนวน ๑,๑๔๐ คน งบประมาณ ๑.๐๑ ล้านบาท

(๓) สนับสนุนกิจกรรมศูนย์เรียนรู้ต้นแบบหนุนเสริมสัมมาชีพชุมชนแก่เยาวชนกลุ่มเสี่ยงและผู้ผ่านการบำบัด เป้าหมาย ๗๖ รุ่น จำนวน ๑,๑๔๐ คน งบประมาณ ๖.๐๘ ล้านบาท

(๔) ประชุมเชิงปฏิบัติการคณะกรรมการหมู่บ้านต้นกล้ากองทุนแม่ของแผ่นดิน งบประมาณ ๗.๑๙ ล้านบาท เป้าหมาย จำนวน ๘๗๘ หมู่บ้าน

(๕) สนับสนุนกิจกรรมหมู่บ้านต้นกล้ากองทุนแม่ของแผ่นดิน งบประมาณ ๔.๓๙ ล้านบาท เป้าหมาย ๘๗๘ แห่ง จำนวน ๑๓,๑๗๐ คน

๒.๒.๑๐ ดำเนินโครงการชุมชนไม่มีค่า เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มจากไม้และผลิตภัณฑ์จากต้นไม้และป่าไม้ โดยสนับสนุนให้ชุมชนจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจเพื่อสร้างโอกาสในการเพิ่มรายได้และเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาเศรษฐกิจระดับฐานราก เช่น การเพาะชำกล้าไม้ ขยายกล้า ขยายเมล็ดพันธุ์ ผลิตถ่านไม้คุณภาพ น้ำส้มควันไม้ การแปรรูปไม้ การผลิตเฟอร์นิเจอร์ และการผลิตสมุนไพร โดยมีการพัฒนาธนาคารต้นไม้สู่การสร้างมูลค่าเพิ่มชุมชนไม่มีค่า จำนวน ๔๕๒ ชุมชน รายได้จากผลิตภัณฑ์ที่ได้จากต้นไม้/ป่าไม้ ๔๒.๖๙ ล้านบาท

๒.๒.๑๑ ดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อให้การพัฒนาชุมชนท่องเที่ยวมีความโดดเด่นเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวได้มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชนและเชื่อมโยงกับภาคีเครือข่าย ทำให้มีชุมชนท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น เป็นการสร้างโอกาสในการสร้างงานสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนทำให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชนมากขึ้น โดยมีจำนวนนักท่องเที่ยวสะสม ๑๐๕,๑๐๐ คน รายได้จากการท่องเที่ยวสะสม ๑๐๘ ล้านบาท ชุมชนท่องเที่ยวที่ผ่านมาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน จำนวน ๗๗ ชุมชน และเครือข่ายชุมชนท่องเที่ยวสะสม ๙๐ เครือข่าย รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยววิถีเกษตร จำนวน ๔๒ แหล่ง

๒.๓ การแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัย ที่ดินทำกิน สร้างชุมชนที่น่าอยู่

๒.๓.๑ ปรับปรุงระบบที่ดินทำกินและลดความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองที่ดิน พื้นที่เป้าหมายการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน ตั้งแต่ปี ๒๕๕๘-๒๕๖๔ จำนวน ๑,๐๗๑ พื้นที่ ใน ๗๑ จังหวัด เนื้อที่ประมาณ ๑,๙๙๐,๕๘๑-๐-๕๘.๙๕ ไร่ โดยปัจจุบันได้ดำเนินการออกหนังสืออนุญาตแล้ว จำนวน ๒๘๐ พื้นที่ ใน ๖๖ จังหวัด เนื้อที่ ๗๕๖,๘๓๑-๐-๒๙.๒๖ ไร่ จัดคนลงพื้นที่ จำนวน ๖๗,๓๑๖ คน ใน ๒๙๔ พื้นที่ ๖๗ จังหวัด เนื้อที่ ๔๕๓,๘๑๐-๐-๑๓.๑๐ ไร่ และส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ ๑๓๗ พื้นที่ ใน ๖๐ จังหวัด เนื้อที่ ๔๖๗,๑๔๐-๑-๒๔.๓๔ ไร่

๒.๓.๒ ดำเนินมาตรการควบคุมค่าเช่านา ฤดูการผลิตห้วงปี ๒๕๖๔/๒๕๖๕ โดยมีช่องทางให้ประชาชนสามารถร้องเรียนและร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมระดับตำบลและศูนย์ดำรงธรรม หากไม่ได้รับความเป็นธรรมในการเช่านา และได้ดำเนินการควบคุมค่าเช่านาให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้เช่า จำนวน ๓๔๗,๒๔๔ คน ผู้ให้เช่า จำนวน ๓๓๖,๑๕๗ คน พื้นที่ที่มีการควบคุมค่าเช่านา จำนวน ๖,๔๓๙,๑๗๘ ไร่ เงินที่เจรจาลดค่าเช่านา จำนวน ๘.๘๑ ล้านบาท ทำให้ประชาชนในพื้นที่เช่านาในอัตราที่เหมาะสม ไม่เกินอัตราค่าเช่าขั้นสูงที่กำหนด

๒.๔ การสร้างพลังในชุมชน

๒.๔.๑ สร้างความมั่นคงด้านอาชีพและรายได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยได้จัดสรรงบประมาณให้กับจังหวัด ๗๖ จังหวัด เพื่อให้ประชาชนได้รับการพัฒนาอาชีพ มีรายได้ และมีสิทธิเสรีภาพในการเข้าถึงบริการภาครัฐ ได้ดำเนินกิจกรรมตามโครงการสร้างความมั่นคงด้านอาชีพและรายได้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว จำนวน ๑๓๓.๗๗ ล้านบาท

๒.๔.๒ ขยายโอกาสการมีงานทำให้ผู้สูงอายุ โดยส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระให้ผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้ประกอบอาชีพที่ตรงตามความต้องการของตนเอง มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ได้พัฒนาศักยภาพด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้หรือภูมิปัญญา และให้ผู้สูงอายุได้ประกอบอาชีพ มีงานทำ และมีรายได้ โดยมีผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริมการประกอบอาชีพจำนวน ๑,๗๓๔ คน นอกจากนี้ ยังได้มีการส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุในอาชีพที่เหมาะสมกับวัยและประสบการณ์ รวมทั้งได้รับการเสริมสร้างภาวะทางร่างกาย จิตใจ ตระหนักถึงคุณค่า และศักยภาพของตนเอง นำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี ผู้สูงอายุมีงานทำ มีรายได้ ลดการพึ่งพิง มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จำนวน ๑๖,๖๐๑ คน

จ้างผู้สูงอายุ
มีงานทำ มีรายได้
๑๖,๖๐๑ คน

๒.๔.๓ ดำเนินโครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ (โครงการ U2T) โดยการจ้างงานบัณฑิตจบใหม่ นักศึกษา และประชาชนทั่วไปในพื้นที่ให้มีงานทำ พัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และเกิดการพัฒนาตามปัญหาและความต้องการของชุมชน โดยให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นหน่วยงานที่นำองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่มีอยู่ทำงานร่วมกับจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่น ๆ ให้มีการทำงานร่วมกับแบบบูรณาการ ผ่านการจ้างงาน จำนวน ๖๐,๐๐๐ คน ครอบคลุมพื้นที่ ๓,๐๐๐ ตำบลทั่วประเทศ โดยมีกิจกรรมการพัฒนา ได้แก่ การพัฒนาสัมมาชีพและสร้างอาชีพใหม่ (การยกระดับสินค้า OTOP/อาชีพอื่น ๆ) การสร้างและพัฒนา Creative Economy (การยกระดับการท่องเที่ยว) การนำองค์ความรู้ไปช่วยบริการชุมชน (Health Care/เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ) การส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อม/Circular Economy (การเพิ่มรายได้หมุนเวียนให้แก่ชุมชน) และการจัดทำข้อมูลชุมชนขนาดใหญ่ (Community Big Data) ใน ๕ มิติ ได้แก่ สุขภาพ ความเป็นอยู่ การศึกษา รายได้ และการเข้าถึงบริการภาครัฐ เพื่อวิเคราะห์ความเข้มแข็งหรืออ่อนแอของตำบลนั้น ๆ ในการใช้แผนการยกระดับเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งจะจัดเก็บลงในระบบการจัดเก็บข้อมูลด้านการท่องเที่ยว ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ด้านความหลากหลายทางวัฒนธรรม และด้านชุมชนเมืองของตำบล ทั้งนี้ ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-๑๙ ได้มีการดำเนินกิจกรรมพิเศษในพื้นที่ ๒ กิจกรรมหลัก ได้แก่ ๑) กิจกรรมเชิงรุก คือ “รุกคลีนพื้นที่ เคลียร์เชื้อร้าย สร้างความปลอดภัยในชุมชน” โดยจะเน้นการเข้าไปเคลียร์พื้นที่ทำความสะอาดเพื่อป้องกัน และลดการแพร่กระจายของเชื้อโรคในบริเวณพื้นที่ต่าง ๆ และ ๒) กิจกรรมเชิงรับมือ คือ “รวมพลังฉีดวัคซีน หยุดเชื้อเพื่อชาติ ลดการระบาดของโรค” โดยผู้เข้าร่วมโครงการฯ จะร่วมรณรงค์การฉีดวัคซีนเพื่อลดการระบาดของโรคโควิด-๑๙ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้ชุมชน เพื่อให้ชุมชนกลับมาใช้ชีวิตได้อย่างปกติ

๒.๕ การสร้างเครือข่ายชุมชนที่เข้มแข็ง

๒.๕.๑ จัดทำและประสานแผนพัฒนาตำบล โดยรวบรวมข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช.๒ค) และข้อมูลอื่น ๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ซึ่งได้มีแผนพัฒนาตำบลที่เชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาอำเภอและแผนพัฒนาท้องถิ่นแล้ว จำนวน ๗,๐๓๖ ตำบล การมีแผนพัฒนาตำบลจะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาพื้นที่ ทำให้สามารถเข้าถึงแหล่งงบประมาณของรัฐและอื่น ๆ เป็นทิศทางในการพัฒนาตนเองของประชาชน และทำให้ประชาชน ผู้นำ กลุ่ม องค์กร และเครือข่ายต่าง ๆ ในระดับตำบล มีส่วนร่วมในการคิด วิเคราะห์ วางแผน พร้อมทั้งจัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

๒.๕.๒ พัฒนาทักษะอาชีพแก่สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี โดยสมาชิกที่กู้เงินจากกองทุนฯ จะได้รับประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ คือ มีความรู้ความเข้าใจและทักษะที่จำเป็นในการบริหารกิจการของกลุ่มให้ประสบความสำเร็จ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และมีเครือข่ายในการประกอบอาชีพ ซึ่งมีจังหวัดที่สามารถดำเนินการได้ตามแผนที่กำหนดไว้ทั้งสิ้น จำนวน ๗๕ จังหวัด จังหวัดที่ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-๑๙ ได้แก่ จังหวัดอำนาจเจริญ โดยจะดำเนินการได้ หลังจากสถานการณ์คลี่คลาย

๒.๕.๓ ส่งเสริมการพัฒนากลไกและโครงสร้างชุดข้อมูลค่าทางเศรษฐกิจและการกระจายรายได้ กลับสู่ท้องถิ่น โดยประชุมกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากระดับจังหวัด จำนวน ๗๓ จังหวัด จำนวน ๑๙๖ ครั้ง และร่วมแก้ไขปัญหาสินค้าล้นตลาด เช่น มะม่วง สับปะรด และลิ้นจี่ ผ่านการแลกเปลี่ยน และกระจายสินค้าเกษตร จำนวน ๑๕ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดลำปาง พะเยา พิจิตร ระยอง สมุทรสงคราม กาฬสินธุ์ นครสวรรค์ ระยอง ประจวบคีรีขันธ์ น่าน หนองคาย บัตตานิ เพชรบุรี เชียงใหม่ และอุดรธานี ซึ่งเป็นการพัฒนากลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐในพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริม สนับสนุน และเพิ่มโอกาสทางการตลาดของผู้ประกอบการและเครือข่ายธุรกิจชุมชนให้สามารถแข่งขันได้อย่างเป็นธรรมและสร้างเศรษฐกิจชุมชนให้มั่นคง เพิ่มรายได้ให้ชุมชน

๒.๕.๔ พัฒนาจังหวัด ชุมชนและท้องถิ่น ด้วยองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศาสตร์แขนงต่าง ๆ ในระดับพื้นที่ ผ่านกลไกการดำเนินงานของเครือข่ายกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม หรือที่เรียกว่า “อว.ส่วนหน้า” มี ๒ ระดับ คือ ส่วนกลาง มีหน่วยงานในส่วนกลาง และส่วนหน้า มีตัวแทนมหาวิทยาลัยในแต่ละจังหวัดขับเคลื่อน และระดับกลุ่มจังหวัด มีเครือข่ายมหาวิทยาลัย ๙ เครือข่าย เป็นตัวขับเคลื่อน ซึ่งได้มีการจัดตั้งหน่วยปฏิบัติการเครือข่ายระดับภาค จำนวน ๔ ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือตอนบน (จังหวัดเชียงใหม่) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (จังหวัดขอนแก่น) ภาคตะวันออก (จังหวัดชลบุรี) และภาคใต้ (จังหวัดสงขลา) และจัดตั้งหน่วยปฏิบัติการส่วนหน้า ระดับจังหวัด จำนวน ๗๖ จังหวัด โดยทำงานร่วมกับจังหวัด และสถาบันการศึกษาเครือข่าย ในการถ่ายทอดเทคโนโลยีในพื้นที่ เพื่อทำให้เกิดแผนงานบูรณาการร่วมกัน โดยผลักดันให้จังหวัด ภูมิภาค ท้องถิ่น หน่วยงานด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ไปสนับสนุนการพัฒนา จังหวัด ภูมิภาค ท้องถิ่น รวมถึงสนับสนุนและผลักดันให้มีการจัดทำแผนการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ร่วมกับจังหวัดสู่การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด กลุ่มจังหวัด ภูมิภาค ท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม โดยปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ได้ผลักดันให้เกิดการบรรจุแผนงาน/โครงการด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมในแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด ๒๑ แผนงาน/โครงการ

๒.๕.๕ สนับสนุนการนำวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่
โดยบูรณาการกับสถาบันการศึกษาในพื้นที่ ได้จัดทำแพลตฟอร์ม จำนวน ๓ แพลตฟอร์ม ได้แก่ ๑) แพลตฟอร์ม
บ่มเพาะชุมชน/หมู่บ้านให้มีศักยภาพด้านวิทยาศาสตร์ (Science Community Incubator: SCI) ๒) แพลตฟอร์ม
การบริการให้คำปรึกษา (Technology Consulting Service: TCS) และ ๓) แพลตฟอร์มการเพิ่มขีดความสามารถ
ของผู้ประกอบการชุมชน (Building Capacity Enterprise: BCE) เพื่อพัฒนาระบบนิเวศของการบริหารจัดการ
เครือข่าย (Partnership) และการให้บริการให้ คำปรึกษาและข้อมูลเทคโนโลยี นวัตกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม
ไปแก้ไขปัญหาของชุมชน/หมู่บ้าน (Place) พัฒนาสินค้า (Product) และบริการให้ได้คุณภาพและมาตรฐาน
ตามความต้องการของตลาด นำไปสู่การสร้างความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจชุมชน ตลอดห่วงโซ่อุปทาน (Supply chain)
และห่วงโซ่คุณค่า (Value chain) โดยในปี ๒๕๖๔ มีการสนับสนุนโครงการแล้ว ๑๗๓ โครงการ

๒.๕.๖ ขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อความสุข
ของชุมชน โดยวิทยาลัยชุมชน ๒๐ แห่ง ดำเนินการวิเคราะห์
ศักยภาพชุมชน คัดเลือกชุมชน และทำความเข้าใจชุมชน
เพื่อทราบความเป็นอยู่ ศักยภาพ ปัญหา/ความต้องการที่จะแก้ไข/พัฒนา
และมีการสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาและจัดทำแผนร่วมกับ
ชุมชนในการพัฒนาองค์ความรู้ และฝึกอบรมหรือจัดกิจกรรม
เพื่อสร้างทักษะที่สนองต่อชุมชน ในปี ๒๕๖๔ มีผู้เข้าร่วม
การพัฒนาศักยภาพที่สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง
จำนวน ๑,๙๖๘ คน เช่น โครงการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ
และคุณภาพชีวิตกลุ่มเกษตรกรปลอดภัยจากสารพิษ
โครงการการพัฒนาผลิตภัณฑ์ภาษาชนรักษ์โลกจากวัสดุธรรมชาติ
เพื่อรับการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตยุค New Normal โครงการพัฒนา
ผลิตภัณฑ์แปรรูปและบรรจุภัณฑ์ข้าวอินทรีย์ของกลุ่มรักษ์โสม
และโครงการพัฒนาขีดความสามารถของวิสาหกิจชุมชน
เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจฐานราก

๒.๕.๗ พัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อบริหารจัดการทรัพยากรน้ำตามแนวพระราชดำริ
โดยชุมชนอย่างยั่งยืน ได้พัฒนาศักยภาพคนในพื้นที่ผ่านชุมชนเครือข่าย ๖๐ ชุมชน ให้สามารถบริหารจัดการ
ทรัพยากรน้ำชุมชนด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้ด้วยตนเองตามแนวพระราชดำริ และขยายผลไปสู่พื้นที่อื่น
โดยถ่ายทอดองค์ความรู้การประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำชุมชน
ตามแนวคิด “ทฤษฎีใหม่ตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” นำไปสู่งานพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งน้ำ
สร้างต้นแบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่เหมาะสมกับภูมิสังคม โครงสร้างหรือแหล่งน้ำ ให้สามารถใช้งาน
ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในได้แบ่งการดำเนินงานออกเป็น ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านพัฒนาฟื้นฟูแหล่งน้ำ
ด้านพัฒนาเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ และด้านพัฒนาเครือข่ายเยาวชน พร้อมทั้งถ่ายทอดความสำเร็จ
ผ่านพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติ จัดการน้ำชุมชนตามแนวพระราชดำริ

๓. การส่งเสริมบทบาทภาคเอกชนในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจฐานราก

๓.๑ การส่งเสริมการตลาดและช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์และผลิตภัณฑ์ชุมชน
โดยจัดจำหน่ายผักสลัดคัดคุณภาพจากเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรบนดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ ที่ผ่านการรับรองมาตรฐานสากล #OrganicThailand โดยจัดส่งไปผลิตสลัดผักและประกอบอาหารพร้อมรับประทานสำหรับวางจำหน่ายในร้านค้าสะดวกซื้อในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งองค์การตลาดสร้างเครือข่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อเป็นกลไกในการกระตุ้นยอดขาย สร้างรายได้ และสามารถเพิ่มช่องทางระบายผลผลิตของเกษตรกรมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ได้ใช้ช่องทาง Social Commerce ในการขยายฐานผู้ซื้อกลุ่มภัตตาคาร และร้านอาหารอีกช่องทางหนึ่ง

๓.๒ การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากยุค ๔.๐ โดยส่งเสริมและสนับสนุนธุรกิจฐานราก โดยเฉพาะวิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ภาคการเกษตร ภาคการค้า ภาคบริการ และกลุ่ม OTOP รวมไปถึงผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร ผู้ประกอบการรายย่อย และผู้ประกอบการขนาดย่อม ซึ่งเป็นองค์กรสำคัญในการรวมกลุ่มผู้ประกอบการฐานรากในแต่ละพื้นที่เพื่อให้ความเข้มแข็งและสามารถขยายโอกาสทางธุรกิจให้มากขึ้น โดยมีสหกรณ์/วิสาหกิจชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน ๑๕๐ แห่ง ได้รับการเสริมสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจยุค ๔.๐

๓.๓ การพัฒนาศักยภาพและช่องทางการตลาดเชิงลึกสำหรับผู้ประกอบการ SMEs โดยพัฒนาศักยภาพและการขยายฐานการค้า และสร้างเครือข่ายในภาคธุรกิจในตลาดต่างประเทศโดยใช้กลไกระบบการช่วยเหลือเงินอุดหนุนผู้ประกอบการ SMEs ผ่านการจัดกิจกรรมเจรจาจับคู่ทางการค้า จัดกิจกรรมทดสอบตลาดเข้าร่วมงานแสดงสินค้าทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยมีผู้ประกอบการเข้าร่วมกิจกรรมทดสอบตลาดแล้ว ๙๐ กิจการ และเกิดคู่ธุรกิจ ๙๐ คู่ จากการเข้าร่วมงานแสดงสินค้า “สสว. connext สีสันถิ่นไทย”